De dag dat de DDR democratisch werd

Bondsdag herdenkt eerste vrije verkiezingen Volkskammer

Achtergrond - 18 maart 2010

De DDR was in 1990 even echt democratisch. Op 18 maart 1990 konden DDR-burgers voor het eerst deelnemen aan vrije en geheime verkiezingen voor de tiende Volkskammer, het Oost-Duitse parlement. Om dit jubileum te vieren staan filmbeelden van alle Volkskammer-zittingen in 1990 vanaf vandaag online.

De DDR was in 1989 economisch en politiek failliet. Steeds meer burgers vluchtten naar de Bondsrepubliek en in het najaar van 1989 werd de onvrede ook binnen de DDR zichtbaar in massademonstraties. De val van de Muur maakte duidelijk dat het regime geen grip meer had op haar onderdanen. Een nieuwe regering, zonder een machtsmonopolie van de socialistische partij SED, was hard nodig om de DDR voor totale instorting te behoeden.

De korte termijn waarop de verkiezingen moesten plaatsvinden, betekende dat Oost-Duitse partijen zich vanuit het niets moesten organiseren. Hoewel er in de DDR andere partijen naast de SED bestonden, hadden zij nooit invloed gehad. In de strijd tegen de oude machthebbers kregen deze bestaande en nieuwe partijen hulp van West-Duitse zusterpartijen. Hoewel ze er niet verkozen konden worden, voerden veel West-Duitse politici campagne in Oost-Duitse deelstaten. De SED deed, om van haar slechte naam af te komen als PDS (Partei des Demokratischen Sozialismus), mee aan de verkiezingen.

Eenwording

Het belangrijkste twistpunt tijdens de verkiezingen was de vraag hoe en wanneer de Duitse eenheid kon worden bereikt. Bondskanselier Helmut Kohl (CDU) streefde openlijk naar een Duitse vereniging. De SPD, onder leiding van Oskar Lafontaine, twijfelde. De sociaaldemocraten waren bang dat de eenwording vooral hoge kosten met zich mee zou brengen. Maar de economische en politieke instabiliteit dwong de DDR tot nauwe samenwerking met de Bondsrepubliek en maakte de eenwording uiteindelijk onvermijdelijk.

Het merendeel van de DDR-burgers bleek meer waardering voor de beloftes van Kohl te hebben. De Allianz für Deutschland, waaronder het CDU, behaalde met 48 procent van de stemmen een klinkende overwinning. De SPD bleef steken op 22 procent.

De nieuwe Volkskammer nam een aantal belangrijke besluiten. Zo werd de grondwet van de DDR veranderd en ging het land een economische en monetaire unie met de Bondsrepubliek aan. Het belangrijkste wapenfeit van dit laatste Oost-Duitse parlement vormt de officiële toetreding tot de Bondsrepubliek op 3 oktober 1990. Hiermee hief de Volkskammer zichzelf op en was de Duitse eenheid formeel een feit.

Herdenking

Vandaag herdenkt de Bondsdag met een feestelijke plechtigheid de gebeurtenissen van twintig jaar geleden. Kanselier Merkel, destijds plaatsvervangend woordvoerster van de DDR-regering, sprak in haar wekelijkse podcast over het “succes van de vreedzame revolutie”. De Bondsdag onderbreekt vandaag de bespreking van de begroting voor toespraken en een film over het werk van de Volkskammer.

Bij een feestelijke herdenking hoort een cadeau. Daarom zijn alle plenaire bijeenkomsten van de Volkskammer vanaf 18 maart 1990 vanaf vandaag online te bezichtigen. Dit levert tweehonderd uur filmmateriaal op. Zo kan men, in de woorden van politicoloog Wilhelm Schröder, zien hoe een parlement zichzelf democratie leerde.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/451/de-dag-dat-de-ddr-democratisch-werd